

FRENDE LIVSFORSIKRING AS

Styrets årsberetning for 2014

Innledning

Frende Livsforsikring AS ble stiftet 20. juni 2007, og 2014 er selskapets syvende driftsår. Frende og dets søsterselskap – Frende Skadeforsikring AS – er begge eiet 100 % av Frende Holding AS. Frende Holding AS eies av 15 frittstående sparebanker. Eierbankene har alle inngått likelydende distribusjonsavtale med Frende om salg av livs- og pensjonsforsikringsprodukter.

Utgangspunktet for deltakelsen i Frende er et omforent ønske om å sikre strategisk eierskap til leverandøren av livs- og pensjonsforsikringsprodukter, kapitalisere på distributørens markedsposisjon, og å bygge aksjonærverdier gjennom en lønnsom landsdekkende livsforsikringsvirksomhet.

Selskapet skal, på kommersielle vilkår, gjennom sin virksomhet levere økonomisk trygghet til sine kunder. Selskapet skal som ledd i dette understøtte eier- og distribusjonsbankenes ønske om å videreutvikle sin virksomhet som totalleverandør av finansielle tjenester.

Selskapets driver sin virksomhet ut fra sine kontorfasiliteter i Krokattjønneveien 15 i Fyllingsdalen i Bergen, og er samlokalisert med Frende Skadeforsikring AS. Søsterselskapene er i 2014 slått sammen i en felles driftsmodell. Strukturen forutsetter Finanstilsynets godkjenning.

Frendes forretningsmodell er pr. i dag basert på distribusjon gjennom eierbankenes omfattende kontornettverk i deres respektive geografiske nedslagsfelt. Totalt distribueres Frendes livsprodukter gjennom 228 bankfilialer, og selskapet er representert i 13 fylker. Selskapets forretningsmodell tar utgangspunkt i at en rekke vesentlige oppgaver i verdikjeden er utkontraktert til selskapets distribusjonspartnere.

Virksomheten i 2014

Selskapet fremstår som et livs- og pensjonsforsikringsselskap med fokus på enkle og moderne livsforsikringsprodukter.

Aktivitetene i 2014 har hatt fortsatt fokus på ytterligere volumvekst, videre tilrettelegging og effektivisering av driften, samt fortsatt prosessen med digitalisering av kundeprosesser. Selskapet vil fortsatt ha sterk fokus på tilrettelegging av systemer, rutiner og arbeidsprosesser med tanke på å sikre en effektiv og rasjonell drift i årene fremover, slik at selskapet kan fremstå moderne overfor kunder, distributører og ansatte.

I juni besluttet styrene i Frende å slå sammen Frende Livsforsikring AS og Frende Skadeforsikring AS i en felles driftsmodell med en ledergruppe. Målet er å sikre bedre og mer helhetlige kundeopplevelser, mer effektive prosesser og langsiktig lønnsomhet. Sammenslåingen vil bidra til at selskapene står sterkere i møte med fremtidige kunde forventninger, og vil gi bedre muligheter til å optimalisere videre innovasjon og produktutvikling. Siden oppstarten av Frende Forsikring har selskapene hatt flere felles funksjoner, som IT, økonomi, salg og marked. Ytterligere sammenslåing av funksjoner vil sikre mer effektiv ledelse og bedre fordeling og bruk av ressurser. Styrene legger videre til grunn at en slik felles driftsmodell vil bidra til at selskapet i enda sterkere grad vil kunne utnytte distribusjonskraften som de 15 eierbankene i banknettverket representerer. Strukturen forutsetter Finanstilsynets godkjenning.

Selskapet har i løpet av 2014 utredet nye systemløsninger for bedriftsmarkedet og dette arbeidet fortsetter i 2015. Prosjektet knyttet til et eventuelt systemskifte antas å pågå over en treårsperiode og representerer en ikke ubetydelig operativ risiko for en relativt liten organisasjon.

Tilpasninger av systemløsninger på bedriftsmarkedet har også en side mot endring i lovens rammevilkår for 2014 og 2015. Fra 2014 åpnet tjenstepensjonslovene for økt innskudd fra arbeidsgiver i innskuddsbaserte tjenstepensjoner. Systemløsninger for å håndtere dette kom på plass i 2014. Fra 2015 forventes det at ny uførepensjon i privat sektor trer i kraft. Disse endringene vil kreve ytterligere systemutvikling i forhold til dagens løsning.

Selskapet har investert i, og tatt i bruk, robotteknologi. Ved å overlate manuelt arbeid og rene rutineoppgaver til dataprogrammene, frigis tid for høyt kvalifiserte ansatte, som kan ivareta flere oppgaver som krever ekspertise.

Selskapet har i 2014 laget nye premietariffer for privatmarkedet, som følge av EU-regulatoriske endringer, som krever at selskapene opererer med kjønnsnøytrale tariffer fra 2015.

Selskapet knyttet seg i 2014 til franchiseagentene som Frende Skadeforsikring AS hadde avtale med. Selskapet utvider primært sin distribusjonskraft i områder hvor våre eierbanker ikke har distribusjon i dag. I 2014 startet selskapet også tilpasning av Frendes kundesenter, der det fra 2015 også skal selges livprodukter.

Selskapets spydspissprodukt, barneforsikringen, ble også i år kåret til «best i test», som en av tre vinnere i Norsk Familieøkonomis omfattende vilkårssammenligning.

Selskapet hadde ved utgangen av 2014 totalt 5 092 kunder (2013: 4.805 kunder) i bedriftsmarkedet (innskuddspensjon og gruppeliv), og en bestand av personrisikodekninger på 89 378 (2013: 84.113), som tilsvarer 48 333 (44 507) kunder.

Antall erstatningssaker har vært noe økende, hovedsakelig knyttet til økning i selskapets uføredekninger.

Selskapets innføring av elektronisk helsebedømmelse med signering via Bank ID har vært meget vellykket siden implementering i 2009/2010 og har hvert år overgått ambisjonene. Fra august kan også Frendes kunder logge seg på «Min Side» på frende.no med BankID på mobil. Kundene kan når som helst og hvor som helst, i inn- og utland, logge seg på fra alle enheter, også nettbrett og smarttelefoner. Innen utgangen av året var det også installert Java-fri BankID, som legger enda bedre til rette for problemfri innlogging, og elektronisk helseerklæring kan signeres fra nettbrett og Ipad.

Selskapets forretningsmodell og satsing på effektive elektroniske prosesser, så vel i arbeidsflyten internt, som vis-à-vis kundene ved etablering av kundeforhold, har vært viktig i forhold til selskapets mulighet til å ha beskjeden økning i bemanningen i forhold til premieveksten også gjennom 2014.

Så vel selskapets ansatte, som distribusjonsbankenes medarbeidere, har gjennom 2014 videreført sitt sterke engasjement og utvist god samarbeidsevne for at Frende skal lykkes. Dette vil være et viktig suksesskriterium også i fortsettelsen.

Årsregnskapet

Selskapet oppnådde i 2014 MNOK 644,0 i brutto premieinntekter sammenlignet med MNOK 549,2 i 2013 hvilket innebærer en vekst på 17 %. Overførte premiereserver fra andre forsikringsselskaper utgjorde MNOK 53,5 sammenlignet med MNOK 47,8 i 2013.

Selskapet har valgt en produkt- og markedsstrategi der fornyelse av forsikringskontraktene i utgangspunktet skjer 1. januar hvert år. Dette innebærer blant annet at inntektsført andel av nyttegnet premie begrenses gjennom året til den delen av premien som er opptjent fra etableringstidspunktet og til neste hovedforfall (dvs. 1. januar). Brutto premie inntektsført i 2014 ble MNOK 300,3 på personrisikoproduktene (2013: MNOK 234,1) og MNOK 25,8 (2013: MNOK 26,2) på gruppeliv. Inntektsførte premier på henholdsvis innskuddspensjon og IPS ble MNOK 309,1 (2013: MNOK 280,0) og MNOK 8,3 (2013: MNOK 8,9).

Utbetalte erstatninger var i 2014 MNOK 47,4 mot MNOK 45,8 i 2013. Det største antall av oppgjørssaker knytter seg til produktene Barne- og ungdomsforsikring (BUF).

Målt i kroner utgjør erstatninger på Dødsrisiko størst beløp av betalte, disse utgjorde i 2014 samlet MNOK 16,7 (2013: MNOK 9,4) tilsvarende 35,8 % av selskapets samlede erstatningsutbetalinger.

Endring erstatningsavsetninger inkluderer avsetning for fremtidig uførepensjon knyttet til innvilgete uføresaker med MNOK 51 - tilsvarende i 2013 var MNOK 29.

Selskapets avsetninger til erstatningssaker som ikke er oppgjort (RBNS), og erstatningssaker som har inntruffet, men ikke er rapportert (IBNR), følger anerkjente aktuarielle forutsetninger, med den tilføyelse at det fortsatt knytter seg noe usikkerhet til avsetningene fordi selskapets portefølje har kort tidsrekke og begrenset størrelse.

Selskapets kapitalforvaltning er fokusert på diversifisering og moderat risiko. Plasseringsmidlene som utgjør totalt MNOK 641,2 er ved utgangen av 2014 er fordelt på 83,5 % i renteportefølje inklusive 2,3 % i høyrente obligasjoner, 9,1 % i aksjefond og 7,4 % i eiendom. Kapitalforvaltningen anses med dette å ha en profil som er tilnærmet bransjepraksis.

Netto inntekter fra investeringer var MNOK 23,7 som tilsvarer en avkastning på 4,3 %. Herav var gjennomsnittlig avkastning på aksjer 16,6 %, 2,9 % på renter og 5,3 % på eiendom.

Frende Liv sine produkter tilsier at selskapet har begrensede rentegarantier eller finansiell risiko knyttet til kundemidler. Selskapets renteresultat tilføres derfor i det alt vesentlige egenkapitalen. Kundemidler forvaltes i sin helhet etter kundenes egne investeringsvalg, for kundenes egen risiko.

Driftskostnader

Selskapets driftskostnader var i 2014 MNOK 204,4 (2013: MNOK 160,5). Økningen i driftskostnader relaterer seg i hovedsak til vekst i provisjoner til distributørene, samt økte IT- kostnader knyttet til skifte av forsikringssystem og pågående utviklingsprosjekter. I tillegg er det kostnadsført totalt MNOK 10 relatert til omorganiseringen og utkjøpskostnader i forbindelse med flytting.

Selskapets personalrelaterte kostnader utgjorde MNOK 63,8 (2013: MNOK 53,2). Personalrelaterte kostnader inkluderer kostnadsføringer i forbindelse med fratredelsesavtaler som følge av omorganisering. Antall ansatte er økt fra 54 til 61.

Resultat

Resultat før skattekostnad ble i 2014 MNOK 18,6 mot MNOK 17,4 i 2013. Årsresultat etter skatt var MNOK 15,7 mot tilsvarende resultat på MNOK 15,9 foregående år.

Selskapets skattekostnad refererer seg til i det alt vesentlige til endring i utsatt skattefordel som følge av selskapets skattemessige overskudd i 2014. Selskapet har utsatt skattefordeler aktivert under "Eiendeler ved skatt" på totalt MNOK 5,4 knyttet til skattemessig underskudd fra perioden 2007 til 2009.

Aktivering av skattemessig underskudd tar utgangspunkt i at selskapet i 2014 har skattemessig positivt resultat samt at selskapet forventer ytterligere positive resultater de kommende årene, som akkumulerte skattemessige underskudd kan avregnes mot.

Selskapets risikoresultat gav et samlet overskudd på MNOK 71,1 (2013: MNOK 63,6). Administrasjonsresultatet viste et samlet underskudd på MNOK 74,4 (2013: MNOK -57,4), mens selskapets renteresultat ble positivt med MNOK 23,8 (2013: MNOK 27,8).

Balanse

Forvaltningskapitalen utgjorde ved årsskiftet MNOK 2 784,2 mot MNOK 2 234,2 ved utgangen av 2013. Kundeporteføljen utgjør totalt MNOK 2 566,0 mot MNOK 2 049,0 i 2013. Herav er investeringsvalgporteføljen MNOK 1 971,6 (1 586,7), og kollektivporteføljen MNOK 594,5 (462,3). Av kollektivporteføljen var MNOK 2,8 (4,9) bankinnskudd, MNOK 437,3 (320,9) var plassert i rentepapirer, MNOK 39,0 (16,8) i eiendomsfond og MNOK 47,7 (44,4) plassert i aksjefond.

Selskapsporteføljen utgjorde totalt MNOK 218,2 (185,2). Av dette var MNOK 24,6 (19,7) bankinnskudd (inklusive driftsinnskudd), MNOK 95,0 (67,2) var plassert i rentepapirer, MNOK 8,5 (3,5) i eiendomsfond og MNOK 10,4 (9,3) plassert i aksjefond.

Selskapets egenkapital utgjorde pr. 31.12.14 MNOK 214,3 mot MNOK 198,7 pr. 31.12.13, og dette utgjorde 7,7 % av forvaltningskapitalen mot 8,9 % foregående år. Kapitaldekning og solvensmarginkapital viste ved årsskiftet positiv margin i forhold til lovens minimumskrav. Kapitaldekningen var per 31.12.14 på 18 % (2013: 23 %), mens solvensmargin var på 160 % (2013: 174 %).

Selskapet har ingen gjeld, lån eller lånerammer foruten de forpliktelsene som følger av selskapets drift og ordinære virksomhet.

Kontantstrøm

Selskapets kontantstrøm er netto positiv med MNOK 2,8. Overskuddslikviditet plasseres løpende til andre finansielle eiendeler. Kontantstrømmene knyttet til premier i stor grad sammenfallende med premieinntektene i regnskapet. Imidlertid kan det være betydelige avvik mellom kontantstrøm knyttet til erstatninger og bokførte erstatningskostnader i regnskapet ettersom tidspunktet for reservering og utbetaling ofte ikke er sammenfallende. Det samme gjelder for finansielle eiendeler ettersom disse i regnskapet reflekterer urealiserte verdiendringer som normalt ikke gir en kontantstrømeffekt.

Risikoforhold

Frende Liv har i 2014 gjennomført en egenvurdering av risiko- og kapital situasjonen – ORSA prosess.

Formålet med ORSA-prosessen er å sikre at styret har tilstrekkelig informasjon til å kunne vurdere om Frende Liv sin risikoprofil er innenfor vedtatt risikoappetitt og risikorammer, gitt gjeldende strategiske beslutninger. ORSA-prosessen skal videre dokumentere at Frende Liv har nødvendig kapital til å dekke opp virksomhetens risikoeksponering, både på kort og lengre sikt.

De vesentligste risikoforhold som knytter seg til selskapets virksomhet knytter seg i hovedsak til den generelle markedsrisiko som finnes i livsforsikringsmarkedet, og da først og fremst i den delen av markedet som distribueres gjennom bankkanalen (bankassuranse).

Av finansielle risikoer er forvaltningsrisiko, og likviditets- og soliditetsrisiko mest fremtredende, men disse vurderes å være lave. Forvaltningsrisikoen anses som lav da selskapet ikke tilbyr produkter med avkastningsgaranti. Både investeringene i kundeporteføljen og selskapsporteføljen er i all hovedsak plassert i likvide fondsinvesteringer og bidrar således til at selskapets likviditetsrisiko anses som lav. Kredittrisiko, både i forhold til direkte forsikring, motparter i forbindelse med reassurans og kapitalforvaltning, anses å være begrenset.

Styrets vurdering

Resultatregnskapet og balansen med tilhørende noter gir etter styrets oppfatning fyllestgjørende informasjon om virksomheten i selskapet i 2014, og om selskapets stilling ved årsskiftet.

I samsvar med regnskapslovens § 3-3 bekrefter styret at forutsetningen om fortsatt drift er til stede, og dette legges til grunn ved avleggelse av årsregnskapet.

Det er ikke inntruffet hendelser etter regnskapsårets avslutning som er av vesentlig betydning for vurdering av selskapets resultater eller stilling.

Personalforhold og arbeidsmiljø

Selskapet hadde 61 ansatte ved utgangen av 2014, mens antall ansatte ved utgangen av 2013 var 54.

Selskapet estimerer moderat bemanningsvekst i 2015.

Det eksisterer etiske retningslinjer for alle ansatte og tillitsvalgte i selskapet.

Arbeidsmiljø

Arbeidsmiljøet ansees som godt.

Det ble i 2014 registrert et sykefravær på 3,6 % mot 3,7 % i 2013. Det er ikke registrert skader eller ulykker i selskapet.

Selskapets virksomhet forurenser ikke det ytre miljø ut over det som er normalt for den aktivitet selskapet driver.

Likestilling/ diskriminering

Selskapet tilstreber likebehandling av ansatte på alle nivåer i selskapet, og å hindre diskriminering uansett kjønn, etnisk tilhørighet, avstamning, hudfarge eller annet. På samme måte skal avlønning gjenspeile stillingsinnhold og kvalifikasjoner, uavhengig av kjønn eller andre forhold.

Ved utgangen av 2014 utgjorde kvinneandelen 63 % av selskapets ansatte tilsvarende forrige årsskifte. Kvinneandelen i ledelse var ved utgangen av året 43 % og 36 % i selskapets styre.

Styret og ledelse

Selskapets styre består av syv representanter fra toneangivende eierbanker, tre uavhengige aksjonærvalgte medlemmer samt ett medlem valgt av selskapets ansatte.

I juni besluttet styrene i Frende å slå sammen Frende Livsforsikring AS og Frende Skadeforsikring AS i en felles driftsmodell med en ledergruppe. Ledergruppen består av 7 medlemmer som møtes regelmessig.

Framtidsutsikter

Styret mener utsiktene til å kunne drifte en solid og lønnsom plattform i livs- og pensjonsforsikringsmarkedet er gode.

Selskapets forankring i et kraftfullt nasjonalt distribusjonsnettverk sikrer markedsadgang av betydelig omfang. Sammen med selskapets ledelse, organisasjon og infrastruktur, en solid kapitalbase, og sterke industrielle eiere, gir dette etter styrets oppfatning de beste forutsetninger for å lykkes.

Selskapets satsing i bedriftsmarkedet (BM) med tilhørende investeringsbehov for å videreutvikle tilstrekkelige systemløsninger, vil sannsynligvis representere den største utfordringen i årene fremover.

Konkurransesituasjonen i bedriftsmarkedet gjør at lønnsomheten for selskapets produkter så langt har vært svakere enn ønskelig, slik at dette dermed representerer en ytterligere utfordring.

Målsettingene selskapet hadde ved inngangen til 2014 anses langt på vei innfridd.

Takk til samarbeidspartnere, tillitsvalgte og medarbeidere

Styret vil takke selskapets medarbeidere for stor innsatsvilje, og vil også takke samarbeidspartnere, først og fremst i eier- og distribusjonsbankene, for godt samarbeid og god oppslutning også gjennom 2014.

Disponering av årets resultat

Styret i Frende foreslår følgende disponering av årets overskudd på MNOK 15,7

Overført til bundne fond MNOK 10,5

Overført mot annen opptjent egenkapital MNOK 5,2

Bergen, 25. mars 2015

Jan Erik Kjerpeseth
Styreleder

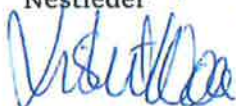
Geir Bergskaug
Nestleder

Stian Osa
Ansattvalgt

Birthe Drageset

Lisbet Nærø

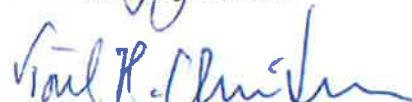
Knut Grinde Jacobsen

Knut Ravnå

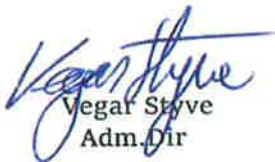
Pål Strand

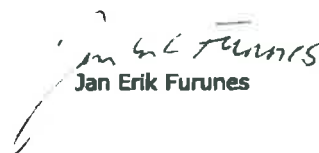
Toril Hunstad Christensen

Arvid Andenæs

Vegar Støve
Adm. Dir

Jan Erik Furunes

Frende Livsforsikring AS

Teknisk regnskap for livsforsikring	Noter	31.12.14	31.12.13
Premieinntekter			
Forfalt premie, brutto	1,2	643 958 003	549 204 637
- Avgitte gjenforsikringspremier		-35 897 628	-34 783 238
Overført premiereserve fra andre forsikringselskaper	1,2,21	53 450 598	47 773 624
Sum premieinntekter for egen regning		661 510 973	562 195 023
Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen			
Renteinntekter		9 957 126	8 141 303
Verdiendring på investeringer		-1 755 388	5 096 773
Realisert gevinst og tap på investeringer		10 625 679	5 160 411
Sum netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen	1,2,8,9,10	18 827 417	18 398 487
Netto inntekter fra investeringer i investeringsvalgporteføljen			
Verdiendringer på investeringer/Realisert gevinst og tap på investeringer	1,2	69 987 682	131 564 690
Andre forsikringsrelaterte inntekter			
Provisjonsinntekter	1,2	6 847 085	5 457 999
Erstatninger			
Utbetalte erstatninger			
Brutto		47 424 604	45 809 602
- Gjenforsikringsandel av utbetalte erstatninger	16	-14 743 837	-12 770 990
Endring i erstatningsavsetninger			
Brutto	16	123 411 954	89 100 522
- Endring av gjenfors.andel av erstatningsavsetninger	16	-14 475 343	-22 289 665
Overføring av premiereserve til andre forsikringselskaper	21	4 953 406	4 524 711
Sum erstatninger	1,2	146 570 784	104 374 180
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser- kontraktsfaste forpliktelser			
Endring i premiereserve		652 042	-
Fra (til) premiereserve, brutto	16	-	-
Endring gjenforsikringsandel av premiereserven			
Endring tilleggsavsetning		139 489	255 871
Endring sikkerhetsavsetning og administrasjonsavsetning	16	4 948 331	2 603 758
Sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser	1,2	5 739 862	2 859 629
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser- investeringsvalgportefølje			
Avsetning i livsforsikring med investeringsvalg		384 861 918	419 805 136
Forsikringsrelaterte driftskostnader			
Salgskostnader	3	70 789 943	55 398 971
Forsikringsrelaterte adm. kostnader	3,5,7,12	133 604 409	105 091 394
Sum forsikringsrelaterte driftskostnader	1,2	204 394 352	160 490 365
Resultat av teknisk regnskap		15 606 241	30 086 889
Ikke teknisk regnskap for livsforsikring			
Netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen			
Renteinntekter		2 602 317	1 703 580
Verdiendring på investeringer		-458 774	1 077 382
Realisert gevinst og tap investeringer		2 777 044	1 108 205
Sum netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen	1,2,8,9	4 920 587	3 889 167
Andre inntekter	20	42 000	42 000
Andre kostnader	18	1 984 523	16 579 609
Resultat av ikke-teknisk regnskap	1,2	2 978 064	-12 648 442
Resultat før skattekostnad			
Skattekostnad	6	2 932 485	1 458 301
Resultat før andre resultatkomponenter		15 651 821	15 980 146
TOTALRESULTAT		15 651 821	15 980 146

Frende Livsforsikring AS

	Noter	31.12.14	31.12.13
EIENDELER			
Eiendeler i selskapsporteføljen			
Immaterielle eiendeler			
Andre immaterielle eiendeler	12	45 505 774	54 171 104
Sim immaterielle eiendeler		<u>45 505 774</u>	<u>54 171 104</u>
Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost			
Investeringer som holdes til forfall	8,9	17 211 615	
Finansielle eiendeler til virkelig verdi			
Aksjer og andeler	8,9	10 361 460	9 288 641
Renteplasseringer	8,9	77 813 152	67 188 542
Eiendomsfond		8 470 439	3 508 284
Plasseringsmidler bank	8,9	611 865	1 019 275
Sum investeringer		<u>97 256 916</u>	<u>81 004 742</u>
Fordringer			
Fordringer i forbindelse med direkte forsikring		6 053 050	4 954 174
Fordringer i forbindelse med gjenforsikringsforretninger	19	20 132 130	12 615 151
Fordring på konsernselskap	11	1 865 122	4 842 382
Andre fordringer		-	-
Sum fordringer		<u>28 050 302</u>	<u>22 411 707</u>
Andre eiendeler			
Anlegg og utstyr	12	700 114	558 447
Kasse, bank	4	23 990 493	18 681 249
Eiendeler ved skatt	6	5 401 641	8 334 126
Sum andre eiendeler		<u>30 092 249</u>	<u>27 573 823</u>
Forskuddsbetalte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter			
Andre forskuddsbetalte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter		98 721	7 722
Sum forskuddsbetalte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter		<u>98 721</u>	<u>7 722</u>
Sum eiendeler i selskapsporteføljen		218 215 577	185 169 098
Eiendeler i kundeporteføljen			
Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost			
Investeringer som holdes til forfall	8,9,10	79 200 773	
Finansielle eiendeler til virkelig verdi			
Aksjer og andeler	8,9,10	47 679 177	44 358 037
Renteplasseringer	8,9,10	358 064 126	320 859 826
Eiendomsfond		38 977 477	16 753 861
Plasseringsmidler bank	8,9,10	2 815 549	4 867 562
Sum investeringer i kollektivporteføljen		<u>447 536 329</u>	<u>386 839 286</u>
Gjenforsikringsandel av forsikringsforpliktelser i kollektivporteføljen			
Gj.forsikringsandel av erstatningsavsetning i kollektivporteføljen	16	67 732 089	75 446 705
Investeringer i investeringsvalgporteføljen			
Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi			
Aksjer, andeler og bankplasseringer	8,9,10	1 971 561 324	1 586 699 406
Sum investeringer i investeringsvalgporteføljen		<u>1 971 561 324</u>	<u>1 586 699 406</u>
Sum eiendeler i kundeporteføljene		2 566 030 515	2 048 985 397
Sum eiendeler		<u>2 784 246 095</u>	<u>2 234 154 496</u>

Frende Livsforsikring AS

EGENKAPITAL OG GJELD

Innskutt egenkapital

Selskapskapital			
Aksjekapital (1.750.000 aksjer pål. 100,-)	175 000 000	175 000 000	
Overkursfond	-	-	
Sum innskutt egenkapital	175 000 000	175 000 000	

Opptjent egenkapital

Fond			
Risikoutjevningfond	26 470 568	16 041 219	
Annen opptjent egenkapital	12 846 983	7 624 511	
Sum opptjent egenkapital	39 317 551	23 665 730	

Sum egenkapital	13,14,15	214 317 551	198 665 730
-----------------	----------	-------------	-------------

Forsikringsforpliktelser i livsforsikring - kontraktsfastsatte forpliktelser

Premiereserve	16	150 246 480	109 074 203
Erstatningsavsetning	16	330 280 890	247 389 172
Tilleggsavsetning		1 436 525	1 297 036
Andre tekniske avsetninger for skadeforsikringsvirksomheten		18 319 165	13 370 833
Sum forsikringsforpliktelser i livsforsikring - kontraktsfastsatte		500 283 060	371 131 244

Forsikringsforpliktelser i livsforsikring - særskilt investeringsportefølje

Premiereserve	16	1 971 561 324	1 586 699 406
Sum forsikringsforpliktelser i livsforsikring - særskilt inv. portefølje		1 971 561 324	1 586 699 406

Avsetning for forpliktelser

Pensjonsforpliktelser	7	977 434	2 859 956
		977 434	2 859 956

Forpliktelser

Forpliktelser i forbindelse med gjenforsikring	19	39 680 979	34 091 989
Gjeld i forbindelse med direkte forsikring		-	-
Andre forpliktelser	17	16 437 233	13 014 137
Sum forpliktelser		56 118 212	47 106 126

Påløpte kostnader og mottatte ikke opptjente inntekter

Andre påløpte kostnader og ikke mottatte inntekter	18	40 988 514	27 692 031
--	----	------------	------------

Sum egenkapital og gjeld

		2 784 246 095	2 234 154 494
--	--	---------------	---------------

Bergen, 25. mars 2015

 Jan Erik Kjerpeseth Styreleder	 Geir Bergskaug Nestleder	 Stian Osa Ansattvalgt
 Birthe Drageset	 Knut Ravnå	 Knut Grinde Jacobsen
 Pål Stand	 Lisbat Næra	 Arvid Andenes
 Torill Hunstad Christens	 Jan Erik Furunes	 Vegar Styve Adm.dir.

Frende Livsforsikring AS

Endring i egenkapital

	Aksjekapital	Overkursfond	Risiko- utjevningfond	Opptjent egenkapital	Sum
Egenkapital pr 01.01.13	175 000 000	-	11 178 441	-3 492 855	182 685 586
Risikoutjevningfond årets endring			4 862 778	-4 862 778	-
Periodens disponering opptjent egenkapital			15 980 146	15 980 146	15 980 146
Egenkapital pr. 31.12.13	175 000 000	-	16 041 219	7 624 513	198 665 730
Egenkapital pr 01.01.14	175 000 000	-	16 041 219	7 624 512	198 665 730
Risikoutjevningfond årets endring			10 429 349	-10 429 349	-
Periodens disponering opptjent egenkapital			15 651 821	15 651 821	15 651 821
Egenkapital pr. 31.12.14	175 000 000	-	26 470 568	12 846 983	214 317 551

Frende Livsforsikring AS

Kontantstrøm

	31.12.14	31.12.13
Kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter		
Netto innbetalt til premier	381 435 489	310 071 303
Netto kontantstrøm reassuranse	-891 821	-21 807 313
Provisjonsinntekter	6 847 085	5 457 999
Bankrenter/ renter rentepapirer	12 559 443	9 844 883
Realisert gevinst	13 339 679	15 836 193
Andre inntekter	42 000	42 000
Utbetalte erstatninger	52 378 010	49 518 287
Forsikringsrelaterte driftskostnader	172 567 001	146 448 837
	188 386 864	123 477 941
Kontantstrøm fra investeringsaktiviteter		
Investert i Fondsandeler	177 972 146	130 935 392
Netto investert i driftsmidler	534 493	216 749
Netto investert i immaterielle eiendeler	7 030 403	17 071 920
	-185 537 042	-148 224 061
Kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter		
Innbetaling aksjekapital	-	-
Netto likviditetsendring	2 849 822	-24 746 120
Likviditetsbeholdning 01.01	24 568 086	49 314 207
Likviditetsbeholdning 31.12	27 417 907	24 568 086

Frende Livsforsikring AS

Regnskapsprinsipper

Generelt

Regnskapet for Frende Livsforsikring AS er avlagt i samsvar med Lov om årsregnskap og Forskrift om årsregnskap for forsikring, samt gjeldende regnskapsstandarder.

Det er utarbeidet sammenligningstall i notene i den grad sammenlignbare tall er tilgjengelig og det anses hensiktsmessig.

Endring i regnskapsprinsipper

Det er ingen endring i regnskapsprinsipper i 2014.

Innregning av inntekter og kostnader

Grunnleggende regnskapsprinsipper legges til grunn slik at inntekter resultatføres når de er opptjent, og utgifter kostnadsføres i samme periode som tilhørende inntekt. Beste estimat legges til grunn ved usikkerhet, basert på tilgjengelig informasjon ved balansetidspunktet.

Premieinntekter

Forfalt brutto premie omfatter all premie for forsikringsavtaler med påbegynt forsikringsperiode før regnskapsårets avslutning. Premie omfatter både spareelement og forsikringselement. Periodisering av opptjent premie ivaretas ved avsetning til premiereserve i forsikringsfondet.

Avgitt gjenforsikringspremie omfatter reassurandørens andel av netto risikoelement i forsikringspremien. Gjenforsikringspremien periodiseres i samme forhold som opptjent brutto premie.

Overføring av premiereserve (flytting) i livsforsikring

Flytting fremkommer av regnskapslinjene "Overføring av premiereserve fra andre forsikringsselskaper". Innregning i resultatet skjer ved overføring av risiko, - på samme tidspunkt reduseres/ økes premiereserven i forsikringsfondet tilsvarende.

Erstatningskostnader

Erstatningskostnader omfatter erstatningsbeløp på risikodekningene som er betalt til forsikringstaker i regnskapsperioden, i tillegg til endring i avsetning for meldte ikke oppgjorte skader (RBNS) og inntrufne, men ikke meldte skader (IBNR).

Gjenforsikringsandel av utbetalte erstatninger og av erstatningsavsetninger omfatter reassurandørs andel.

Klassifisering og verdivurdering

Finansielle eiendeler

Finansielle eiendeler innregnes i balansen når selskapet blir part i instrumentets kontraktmessige betingelser. Alminnelige kjøp og salg av finansielle instrumenter er regnskapsført på transaksjonsdagen. Alle finansielle instrumenter som ikke inngår i kategorien til virkelig verdi over resultatet, innregnes første gang til virkelig verdi med tillegg av de transaksjonsutgiftene som er direkte henførbare til anskaffelsen eller utstedelsen av den finansielle eiendelen. Finansielle instrumenter i kategorien virkelig verdi med verdiendringer over resultatet innregnes uten hensyn til transaksjonskostnader.

Finansielle eiendeler fraegnes når de kontraktmessige rettene til kontantstrømmene fra den finansielle eiendelen utløper, eller når foretaket overfører den finansielle eiendelen i en transaksjon hvor all, eller tilnærmet all, risiko og fortjenestemuligheter knyttet til eierskap av eiendelen overføres.

Frende Livsforsikring AS har finansielle eiendeler og disse klassifiseres etter følgende kategorier etter IAS 39:

- Til virkelig verdi over resultatet
- Utlån og fordringer

Til virkelig verdi over resultatet

Et finansielt instrument klassifiseres som til virkelig verdi over resultatet dersom det ved førstegangsinnregning er øremerket til dette, eller holdes for omsetning. Selskapet har en investeringsportefølje som er øremerket til virkelig verdi ved førstegangsinnregning, og som løpende styres og måles til virkelig verdi. Dette er i tråd med styrets godkjente risiko- og investeringsstrategi og informasjon basert på virkelig verdi rapporteres regelmessig til ledelsen og styret.

Instrumentene måles til virkelig verdi, og endringer i verdien innregnes i resultatet.

Utlån og fordringer

Utlån og fordringer er ikke-derivative finansielle eiendeler med betalinger som er faste, eller lar seg fastsette og som ikke blir notert i et aktivt marked. Obligasjoner holdt til forfall er klassifisert som utlån og fordringer, og måles til amortisert kost etter effektiv rentes metode. Utlån og fordringer måles til amortisert kost etter effektiv rentes metode.

Virkelig verdi

Virkelig verdi er det beløp en eiendel kan omsettes for eller en forpliktelse gjøres opp med i en transaksjon på armlengdes avstand mellom velinformerte, frivillige parter. For finansielle eiendeler som er notert på børse eller annen regulert markeds plass, settes virkelig verdi til kjøpskurs siste

handelsdag frem til og med balansedagen. For en eiendel som skal avhendes, eller en forpliktelse som innehas, settes virkelig verdi til salgskurs.

Finansielle instrumenter innregnet til virkelig verdi i Frende Livsforsikring AS er i det alt vesentlige instrumenter som er notert i et aktiv marked.

Amortisert kost

Etter førstegangsinnregning måles investeringer i kategoriene utlån og fordringer og finansielle forpliktelser som ikke måles til virkelig verdi til amortisert kost ved hjelp av effektiv rentes metode. Ved beregning av effektiv rente estimeres fremtidige kontantstrømmer, og alle kontraktsmessige vilkår ved det finansielle instrumentet tas i betraktning. Honorarer betalt eller mottatt mellom partene i kontrakten og transaksjonskostnader som kan henføres direkte til transaksjonen, inngår som en komponent ved fastsettelsen av den effektive renten.

Verdifall

For finansielle eiendeler som ikke måles til virkelig verdi, foretas det på balansedagen en vurdering av hvorvidt det finnes objektive indikatorer for verdifall av den enkelte finansielle eiendel eller en gruppe av ensartede finansielle eiendeler. Ved vurderingen av om det foreligger verdifall legges det vekt på hvorvidt utsteder har vesentlige finansielle vanskeligheter, om det foreligger kontraktsbrudd, herunder mislighold, om det er sannsynlig at utsteder går konkurs, om det ikke lenger finnes et aktivt marked for eiendelen på grunn av finansielle vanskeligheter eller om det observeres målbar nedgang i forventet kontantstrøm fra en gruppe finansielle eiendeler. Nedskrivningen beregnes ved å sammenligne ny forventet kontantstrøm med opprinnelig kontantstrøm diskontert med henholdsvis opprinnelig effektiv rente (for eiendeler med fast rente) eller med effektiv rente på måletidspunktet (for eiendeler med flytende rente).

Tap for verdifall reverseres dersom reverseringen objektivt kan knyttes til hendelse som finner sted etter at tapet ble innregnet.

IT systemer og programvare

Kjøpt programvare er balanseført til anskaffelseskost inkludert direkte eksterne kostnader for å ta programvaren i bruk. Kjøpt programvare tilpasset virksomheten er klassifisert som immateriell eiendel. Balanseført IT system avskrives fra ferdigstillelsesdato lineært over antatt økonomisk levetid. Om virkelig verdi av eiendelen faller under bokført verdi og verdifallet ikke forventes å være forbigående, nedskrives driftsmidlet tilsvarende verdifallet. Nedskrivning reverseres om grunnlaget for nedskrivning ikke lenger er tilstede. Vurdering av systemene er gjort mot endringer i økonomiske, teknologiske, og interne rammebetingelser som tiliser at verdi ikke lenger er tilstede.

Varige driftsmidler

Varige driftsmidler er klassifisert som andre eiendeler i balansen. Driftsmidlene er vurdert til anskaffelseskost og avskrives lineært over antatt økonomisk levetid. Om virkelig verdi av et driftsmiddel faller under bokført verdi og verdifallet ikke forventes å være forbigående, nedskrives driftsmidlet tilsvarende verdifallet. Nedskrivning reverseres om grunnlaget for nedskrivning ikke lenger er tilstede. Det er ikke gjennomført nedskrivning på driftsmidler per 31.12.2014.

Forsikringsmessige avsetninger

Premiereserve beregnes i samsvar med Forsikringsvirksomhetsloven. Premiereserve utgjør kontantverdien av selskapets forsikringsforpliktelser i henhold til de enkelte forsikringsavtaler. Dette tilsvarer summen av de beløp som er ført på forsikringstakernes konti, samt avsatte premiereserver (ikke opptjent premie) på rene risikodekninger.

Erstatningsavsetning er avsetning relatert til skadetilfeller som er inntruffet før balansedagen, men ikke ferdig oppgjort. Dette inkluderer både meldte skader (RBNS) og skader som er inntruffet, men ikke meldt (IBNR). Erstatningsavsetning skal bare inneholde midler som ville kommet til utbetaling i regnskapsåret dersom erstatningstilfellet var ferdigbehandlet. Erstatningsavsetning på skaderelaterte produkter er inklusive avsetning for indirekte skadebehandlingskostnader.

Øvrig avsetning omfatter sikkerhetsavsetning og administrasjonsavsetning.

Sikkerhetsavsetning skal sammen med premieavsetningen og erstatningsavsetningen til enhver tid minst dekke selskapets forsikringstekniske ansvar ved ekstraordinært skadeforløp.

Annen opptjent egenkapital

Risikoutjevningfondet i livsforsikring kan bare benyttes til å styrke avsetningen til premiereserve vedrørende risiko knyttet til person. Risikoutjevningfond i balansen tilsvarer halvparten av årets samlede overskudd på risikoresultat frigjort ved reaktivering.

Risikoutjevningfondet er balanseført brutto.

Pensjoner

Selskapet har innskuddspensjon for alle ansatte. Premie kostnadsføres løpende, og selskapet har ingen forpliktelse utover kostnadsført beløp.

I tillegg har selskapet pensjonsforpliktelse overfor enkelte arbeidstakere via en usikret driftsordning. Pensjonsforpliktelse knyttet til disse ordningene er beregnet i samsvar med NRS 6, ved at nåverdi av beregnede forpliktelser er beregnet med utgangspunkt i tid i ordningen, forventet lønnsvekst og årlig regulering av pensjonsutbetalingene. Diskonteringsrente ved beregning av nåverdien er i samsvar med oppdaterte økonomiske forutsetninger. Estimatavvik innenfor grensen på 10 % av det største av de to beløpene pensjonsmidler og pensjonsforpliktelse krever ingen resultatføring. Estimatavvik som overstiger grensen resultatføres ved amortisering over forventet gjenstående tjenestetid.

Skatt

Resultatført skattekostnad består av betalbar skatt og årets endring i utsatt skatt. Utsatt skatt beregnes med 27 % av midlertidige forskjeller som eksisterer mellom regnskapsmessige og

skattemessige verdier ved utgangen av regnskapsåret. Skatteøkende og skattereduserende midlertidige forskjeller som reverserer eller kan reverseres i samme periode er utlignet og nettoført. Utsatt skattefordel er balanseført ut ifra forventning om skattepliktig inntekt gjennom inntjening i fremtidige år.

Fritaksmetoden for aksjer mv. eid av livsforsikringselskaper er begrenset med virkning fra 01.01.2012. Begrensningen innebærer at fritaksmetoden ikke gjelder for aksjer eid i kollektiv portefølje og investeringsvalgporteføljen, slik at utbytte og gevinst ved realisasjon er skattepliktig - mens tap ved realisasjon ikke vil være fradragsberettiget. I skattepliktig utbytte og gevinst er hensyntatt sjablonfradrag tilsvarende den del av overskuddet som tilordnes selskapet.

Bruk av estimater

Utarbeidelse av regnskapet i samsvar med årsregnskapsforskriften for forsikringselskaper, og anvendelse av gjeldende regnskapsprinsipper innebærer at ledelsen må foreta vurderinger, utarbeide estimater og anvende forutsetninger som påvirker balanseført verdi av eiendeler og forpliktelser.

Estimatene baseres på historiske data, vurdering av egen portefølje, forventninger til fremtiden og andre faktorer som er vurdert å være forsvarlig basert på underliggende forhold. Estimater og tilhørende forutsetninger blir gjennomgått regelmessig. Endringer i estimater innregnes i den perioden estimatene endres. Det vil naturlig være usikkerhet knyttet til slike estimater og endring i forutsetninger vil medføre endring i estimater påfølgende regnskapsår.

Forsikringstekniske avsetninger

Den vesentligste risiko er knyttet til hendelsene dødsfall og uførhet. Det vil videre være risiko til fastsettelse av estimater både for meldte skader (RBNS) og ikke meldte skader (IBNR).

Varige driftsmidler og immaterielle eiendeler

Ved indikasjon på verdifall foretas det nedskrivningstest for å kontrollere om bokført verdi for driftsmidler og immaterielle eiendeler er tilstede.

Frende Livsforsikring AS

Noter til årsregnskapet

Note 1 Resultat i livsforsikring

	Individuell kapitalforsikring	Gruppelivs forsikring	Kollektiv pensjonsforsikring	Individuell rente- og pensjonsforsikring	Ulykkesforsikring	Andre skadebransjer	Sum 2014	Sum 2013
Premieinntekter								
Forfått premie, brutto	124 594 749	25 774 082	309 608 184	135 327 174	7 068 587	41 585 227	643 958 003	549 204 637
- Avgitte gjensikringspremier	-575 030	-6 042 191	-10 448 098	-8 035 187	-777 171	-10 019 951	-35 897 628	-34 783 238
Mottatt premiereserve fra andre			53 450 598				53 450 598	47 773 624
Sum premieinntekter for egen regning	124 019 719	19 731 891	352 610 684	127 291 987	6 291 416	31 565 276	661 510 973	562 195 024
Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen								
Renteinntekter og utbytte mv. på finansielle eiendeler	4 764 226	871 556	1 362 780	2 657 685	49 106	251 773	9 957 126	8 141 303
Verdiendringer på investeringer/Realisert gevinst og tap på investeringer	1 196 518	776 424	1 214 031	3 773 577	181 252	1 728 489	8 870 291	10 257 184
Netto inntekter fra investeringer i investeringsvalgporteføljen								
Sum netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen	5 960 744	1 647 980	2 576 811	6 431 262	230 358	1 980 262	18 827 417	18 398 487
Verdiendring på investeringer	-	-	69 987 682	-	-	-	69 987 682	131 564 690
Andre forsikringsrelaterte inntekter								
Provisjonsinntekter	-	-	6 847 085	-	-	-	6 847 085	5 457 999
Erstatninger								
Utbetalte erstatninger, brutto	23 026 874	6 740 251	6 554 032	4 045 995	1 547 228	5 510 224	47 424 604	45 809 602
- Gjensikringsandel av utbetalte erstatninger	-194 676	-2 551 283	-7 080 724	-2 421 835	-291 229	-2 204 090	-14 743 837	-12 770 992
Endringer i erstatningsavsetninger, brutto	8 454 208	2 712 617	12 176 594	85 421 946	1 763 718	12 882 872	123 411 955	89 100 523
- Endring av gjensfors.andel av erstatningsavsetninger	-102 269	-1 085 047	-2 833 721	-4 828 399	-472 219	-5 153 688	-14 475 343	-22 289 665
Overføring av premiereserve til andre			4 953 406				4 953 406	4 524 711
Sum erstatninger	31 184 137	5 816 538	13 769 587	82 217 707	2 547 498	11 035 318	146 570 785	104 374 179
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser-								
kontraktssatsatte forpliktelser								
Endring premiereserve, brutto	196 995	-	-	312 022	10 492	132 594	652 042	-
Endring tilleggsavsetning			75 920	63 569			139 489	255 871
Endring andre avsetninger	10 130	-	487 064	3 170 898	573 398	706 841	4 948 331	2 603 757
Sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser	207 065	-	562 984	3 546 489	583 890	839 435	5 739 862	2 859 628
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser-								
investeringsvalgsportefølje								
Avsetning i livsforsikring med investeringsvalg			377 273 450	7 588 468			384 861 918	419 805 136
Forsikringsrelaterte driftskostnader								
Salgskostnader	22 105 304	1 531 306	14 018 355	24 373 286	1 240 719	7 520 973	70 789 943	55 998 971
Forsikringsrelaterte adm. Kostnader	33 453 394	15 325 658	32 936 058	38 945 558	1 237 967	11 705 774	133 604 409	105 091 395
Sum forsikringsrelaterte driftskostnader	55 558 698	16 856 964	46 954 413	63 318 844	2 478 686	19 226 747	204 394 352	160 490 365
Netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen								
Renteinntekter og utbytte mv. på finansielle eiendeler	1 245 140	227 783	356 166	694 592	12 834	65 802	2 602 317	1 703 580
Verdiendringer på investeringer/Realisert gevinst og tap på investeringer	312 713	202 920	317 290	986 233	47 370	451 744	2 318 270	2 185 587
Sum netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen	1 557 853	430 703	673 456	1 680 825	60 204	517 546	4 920 587	3 889 167
Andre inntekter								
Andre kostnader	20 097	3 676	5 748	11 210	207	1 062	42 000	42 000
Resultat før skattekostnad	43 979 648	-1 032 959	-6 130 579	-21 933 857	947 856	2 754 194	18 584 305	17 438 447
Skattekostnad	797 111	241 850	673 664	908 447	35 562	275 850	2 952 485	1 458 301
TOTALRESULTAT	43 182 537	-1 274 809	-6 804 243	-22 842 304	912 294	2 478 344	15 651 821	15 980 146
Tilgang / avgang								
Antall i tilgang	19 928	131	715	5 705			1 812	
Antall i avgang	10 063	37	438	4 350	372	1 395		
Nytegnet premie pr bransje	14 200 000	2 300 000	18 500 000	12 500 000		700 000		

Frende Livsforsikring AS

Noter til årsregnskapet

Note 2 Resultatanalyse

	Individuell kapitalforsikring	Gruppelivs forsikring	Kollektiv pensjonsforsikring	Individuell rente- og pensjonsforsikring	Ulykkesforsikring	Andre skadebransjer	Sum 2014	Sum 2013
Finansinntekter & andre inntekter	7 538 694	2 082 359	10 103 100	8 123 297	290 769	2 498 870	30 637 089	27 787 653
Renteresultat	7 538 694	2 082 359	10 103 100	8 123 297	290 769	2 498 870	30 637 089	27 787 653
Risikopremie	84 352 760	20 896 769	27 934 272	89 282 275	4 353 992	27 651 701	254 471 770	203 258 107
Erstatninger	31 481 082	9 452 868	23 684 032	89 467 941	3 310 946	18 393 096	175 789 965	139 434 836
Sikkerhetsavsetning	-	-	-	-	526 888	198 062	724 950	226 357
Tilleggsavsetning	-	-	75 920	63 569	-	-	139 489	255 871
Netto gjenforsikring	278 085	2 405 861	533 653	784 953	13 723	2 662 173	6 678 448	-277 419
Risikoresultat	52 593 593	9 038 040	3 640 667	-1 034 188	502 435	6 398 370	71 138 917	63 618 462
Administrasjonspremie	40 045 054	4 877 313	27 838 742	38 144 409	2 704 103	13 800 932	127 410 553	105 479 708
Administrasjonsavsetning	10 130	-	487 064	3 170 898	46 510	508 779	4 223 381	2 377 400
Driftskostnader	55 558 698	16 856 964	46 954 413	63 318 844	2 478 686	19 226 747	204 394 352	160 490 367
Administrasjonsresultat	-15 523 774	-11 979 651	-19 602 735	-28 345 333	178 907	-5 934 594	-81 207 180	-57 388 059
Bransjeresultat f. skatt uten andre kostnader	44 608 513	-859 252	-5 858 968	-21 256 224	972 111	2 962 646	20 568 826	34 018 056
Andre kostnader	628 865	173 707	271 611	677 633	24 255	208 452	1 984 523	16 579 607
Resultat f.skatt	43 979 648	-1 032 959	-6 130 579	-21 933 857	947 856	2 754 194	18 584 305	17 438 447

Frende Livsforsikring AS

Noter til årsregnskapet

Note 3 Spesifikasjon av forsikringsrelaterte driftskostnader

Spesifikasjon av vesentlige poster

Salgskostnader	Note	31.12.14	31.12.13
Provisjoner		67 485 295	52 203 785
Øvrig salgskostnad		1 317 562	1 321 178
Reklame og merkeknader		1 987 086	1 874 009
		<u>70 789 942</u>	<u>55 398 971</u>
Forsikringsrelaterte driftskostnader			
Lønn og sosiale kostnader	5,7	63 822 837	53 208 245
Lokalkostnader		9 855 644	4 804 132
IT kostnader		30 710 163	23 838 135
Honorarer og leide tjenester		3 480 358	7 033 278
Diverse kontorkostnader		9 646 850	5 118 870
Avskrivninger	12	16 088 558	11 088 735
		<u>133 604 409</u>	<u>105 091 394</u>
Sum forsikringsrelaterte driftskostnader		<u>204 394 351</u>	<u>160 490 365</u>

Provisjon omfatter kun provisjon til eksternt distribusjonskorps.

Antall ansatte ved årsskiftet	61	54
Gjennomsnitt antall ansatte i året	58	53,5
Antall årsverk ved årsskiftet	63	64

Godtgjørelse til revisor (inkl. mva)

Lovpålagt revisjon	405 875	235 079
Andre attestasjonstjenester/ internkontroll	-	14 440
Skatterådgivning	-	15 000
Andre tjenester utenfor revisjonen	312 750	219 266
	<u>718 625</u>	<u>483 785</u>

Note 4 Bundne midler

Pr 31.12.14 hadde selskapet kr. 3 662 552 i bankinnskudd skattetrekk.

Frende Livsforsikring AS

Noter til årsregnskapet

Note 5 Lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte

	Lønn	Opptjente pensjonsrettigheter- innbetalt innskuddspensjon	Bonus	Andre godtgjørelser
Sverre Gjessing (adm dir 01.01.14-30.06.14)	2 058 173	178 848	50 220	216 629
Andre ledende ansatte				
Erik Bjørdal	1 360 009	238 155	79 624	174 158
Elin Sture Næss	1 148 531	205 341	28 096	176 906
Kristin Helen Andersen (01.02.14-30.09.14)	907 472	57 043	-	149 593

Vedr. pensjonsytelser vises til note 7

Frende Skadeforsikring og Frende Livsforsikring (Frende Forsikring) har felles ledergruppe med virkning fra 01.09.2014 med felles adm.dir. Bjørn Thømt har vært adm.dir. hele 2014, men fratradte 20.02.2015. Vegar Styve tiltrådte stilling som adm.dir fra denne dato. Bjørn Thømt opprettholder sitt ansattforhold til han går av med pensjon oktober 2016.

Det er per 31.12.14 betalt opptjente pensjonsrettigheter fram til sluttdato til tidligere adm.direktør Sverre Gjessing med MNOK 1,398.

Det er inngått avtale om etterlønn med fratradt adm direktør med varighet 12 mnd fra 01.01.2015.

Det er inngått avtale om etterlønn med fratradt produktdirektør med varighet 12 mnd fra 01.04.2015.

Ledende ansatte har avtale om 12 måneders etterlønn ut over oppsigelsestiden på 6 måneder ved oppsigelse fra selskapets side.

	Honorar mottatt fra selskapet	Honorar mottatt i søsterselskap
Styret		
Jan Erik Kjerpeseth, styrets leder	116 000	116 000
Niils Martin Axe (avsluttet periode 14.05.14)	87 000	87 000
Geir Bergskaug, nestleder (fra 14.05.14)	-	-
Jan Erik Furunes (styremedlem til 30.09.14)	87 000	87 000
Lisbet Nærø (styremedlem fra 14.05.14)		
Lisbeth Flågeng (styremedlem fra 30.09.14)		
Arvid Andenæs (styremedlem fra 14.05.14)		
Torill Christensen (styremedlem fra 14.05.14)		
Knut Grinde Jacobsen	116 000	
Knut Ravnå	116 000	
Pål Strand	87 000	87 000
Birthe Drageset	116 000	
Stian Osa	116 000	
Kontrollkomiteen		
Agnar Langeland, leder	58 000	58 000
Jan Gustav Andersen	37 000	37 000
Reidun Brekke	37 000	37 000

Det er ikke gitt lån, forskuddsbetalinger eller sikkerhetsstillelser til ledende ansatte fra Frende Livsforsikring AS eller andre selskaper i konsernet.

Frende Livsforsikring AS

Noter til årsregnskapet

Note 6 Skattekostnad

	31.12.14	31.12.13	
Årets skattekostnad fordeler seg på:			
Endring utsatt skattefordel	2 932 485	1 458 300	
Sum skattekostnad	<u>2 932 485</u>	<u>1 458 300</u>	
Beregning av årets skattegrunnlag:			
Resultat av ordinær virksomhet før skatt	18 584 306	17 438 447	
Permanente forskjeller:			
Ikke fradragsberettigede kostnader	217 876	390 878	
Realisert/ urealisert under fritaksmetoden	-8 357 124	-11 821 609	
Korreksjon tidligere år	415 996	-1 901 895	
Endring midlertidige forskjeller	3 860 920	563 092	
Årets skattemessige overskudd (underskudd)	<u>-14 721 974</u>	<u>-4 668 913</u>	
Årets skattegrunnlag	<u>-</u>	<u>-</u>	
Utsatt skattefordel vedrører følgende midlertidige fordeler	31.12.14	Endring 2014	31.12.13
Varige driftsmidler	-2 893 748	-252 147	-3 145 895
Pensjonsforpliktelse	-977 434	-1 882 522	-2 859 956
Avsetning leieforhold	-5 000 000	5 000 000	-
Urealisert verdiendring finansielle eiendeler	416 349	995 589	1 411 938
Fremførbart underskudd	<u>-11 551 245</u>	<u>-14 721 974</u>	<u>-26 273 219</u>
Utsatt skatt ført mot resultatet	<u>5 401 641</u>	<u>2 932 485</u>	<u>8 334 126</u>

Utsatt skattefordel er balanseført da det forventes inntjening i fremtidige år, eller realistisk skattetilpasning som gjør det mulig å utnytte.

Frende Livsforsikring AS

Noter til årsregnskapet

Note 7 Pensjonskostnader, -midler og -forpliktelser Frende Livsforsikring AS

Selskapet har pensjonsforpliktelser overfor enkelte arbeidstakere og utbetaler førtidspensjon fra 65 til 67 år, samt alderspensjon for lønn over 12G.

Selskapet har også avtale med administrerende direktør og utbetaler førtidspensjon fra 62 til 67 år samt alderspensjon for lønn over 12G. Disse ordningene er usikrede og dekkes over selskapets drift.

Den usikrede driftsordningen omfatter totalt 5 personer

Alle pensjonsordningene er behandlet etter IAS 19. Når uamortisert estimatavvik overstiger 10 prosent av det høyeste av beregnet pensjonsforpliktelse inklusiv arbeidsgiveravgift og pensjonsmidler, amortiseres det overskytende over gjennomsnittlig gjenværende opptjeningsstid.

Selskapet har innskuddsbasert pensjonsordning for alle ansatte. Per 31.12.2014 hadde selskapet 62 ansatte. Det er betalt totalt kr. 1.737.333 i innskuddspremie for 2014

Netto pensjonskostnad	2014	2013
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	1 744 969	1 202 524
Rentekostnad av pensjonsforpliktelsen	99 205	59 548
Avkastning på pensjonsmidler	0	0
Periodisert arbeidsgiveravgift	260 028	177 952
Resultatført planendring / (avkortning)	-3 898 625	0
Resultatført estimatavvik	2 410 500	0
Netto pensjonskostnad	616 078	1 440 025

Beregnet pensjonsforpliktelse sikrede ordninger	2014	2013
Beregnete pensjonsforpliktelser (PBO)	0	0
Pensjonsmidler (til markedsverdi)	0	0
Arbeidsgiveravgift	0	0
Ikke resultatført planendring / (avkortning)	0	0
Ikke resultatført estimatavvik	0	0
Netto pensjonsforpliktelse (Netto pensjonsmidler)	0	0

Beregnet pensjonsforpliktelse usikrede ordninger	2014	2013
Beregnete pensjonsforpliktelser (PBO)	1 533 805	3 514 543
Pensjonsmidler (til markedsverdi)	0	0
Arbeidsgiveravgift	216 267	495 551
Ikke resultatført planendring / (avkortning)	0	0
Ikke resultatført estimatavvik	-772 632	-1 150 133
Netto pensjonsforpliktelse	977 434	2 859 956

Økonomiske forutsetninger:	31.12.14	31.12.13
Forventet avkastning på fondsmidler	3,80 %	4,40 %
Diskonteringsrente	3,00 %	4,10 %
Årlig lønnsvekst	3,25 %	3,75 %
Årlig økning i G	3,00 %	3,50 %
Årlig regulering av pensjoner under utbetaling	0,10 %	0,60 %

Aktuarielle forutsetninger:		
Frivillig avgang medlemmer over/under 40 år	0-8 %	0-8 %
Uttakstilbøyelighet AFP/ Førtidspensjonsavtale	i. a.	i. a.
Lineær opptjening		

Bransjens tariffgrunnlag utarbeidet av Finansnæringens Hovedorganisasjon (FNO)	K2013/KU	K2013/KU
--	----------	----------

Frende Livsforsikring AS

Noter til årsregnskapet

Note 8 Finansielle eiendeler

	Kollektiv porteføljen			
	31.12.14		31.12.13	
	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi
Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost				
Investeringer som holdes til forfall	79 200 773	82 096 326		
Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet				
Aksjer og andeler	47 679 177	47 679 177	44 358 037	44 358 037
Obligasjoner, rentefond	358 064 126	358 064 126	320 859 826	320 859 826
Eiendomsfond	38 977 477	38 977 477	16 753 861	16 753 861
Bankplasseringer				
Plasseringsmidler bank	2 815 549	2 815 549	4 867 562	4 867 562
Sum finansielle eiendeler virkelig verdi	447 536 329	447 536 329	386 839 286	386 839 286
Sum finansielle eiendeler kollektiv portefølje	526 737 102	529 632 655	386 839 286	386 839 286

	Selskapsporteføljen				Totalt			
	31.12.14		31.12.13		31.12.14		31.12.13	
	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi
Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost								
Investeringer som holdes til forfall	17 211 615	17 840 771			96 412 388	99 937 097		
Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet								
Aksjer og andeler	10 361 460	10 361 460	9 288 641	9 288 641	58 040 637	58 040 637	53 646 678	53 646 678
Obligasjoner, rentefond	77 813 152	77 813 152	67 188 542	67 188 542	435 877 278	435 877 278	388 048 368	388 048 368
Eiendomsfond	8 470 439	8 470 439	3 508 284	3 508 284	47 447 916	47 447 916	20 262 145	20 262 145
Bankplasseringer								
Plasseringsmidler bank	611 865	611 865	1 019 275	1 019 275	3 427 414	3 427 414	5 886 837	5 886 837
Sum finansielle eiendeler virkelig verdi	97 256 916	97 256 916	81 004 742	81 004 742	544 793 245	544 793 245	467 844 028	467 844 028
Sum finansielle eiendeler kollektiv portefølje	114 468 531	115 097 687	81 004 742	81 004 742	641 205 633	644 730 342	467 844 028	467 844 028

Kollektiv / Selskapsporteføljen

	31.12.14
Aksjefond	
Nordea Stabile Aksjer Global	32 901 046
Nordea Norge Verdi	5 328 488
Nordea Kapital	3 699 224
Nordea Nordic Small Cap Growth	4 745 288
Nordea 1- Stabile Emerging Markets Equity	5 718 603
Nordea 1 - Emerging Stars Equity Fund	5 795 288
Valutarelaterede derivater	-147 303
	<u>58 040 637</u>
Pengemarkedsfond / Obl. fond	
Holberg Kreditt	7 588 340
Nordea Nordic Corporate Bond	7 431 995
DNB Global Credit	40 112 098
DNB Global Credit Short	40 071 421
	<u>95 203 854</u>
Eiendomsfond	
Aberdeen Eiendomsfond Norge I	32 458 496
Storebrand Eiendomsfond Norge KS	14 989 420
	<u>47 447 916</u>
Rentepapirer	
Rentepapirer til virkelig verdi	344 100 839
Rentepapirer til amortisert kost	96 412 388
	<u>440 513 227</u>
Sum finansielle eiendeler	<u>641 205 634</u>

Virkelig verdi for fondene er fondskurser per 31.12.14.

Selskapsporteføljen og kollektiv porteføljen har felles forvaltning.

Frende Livsforsikring AS

Noter til årsregnskapet

Note 8 Finansielle eiendeler, forts.

Rentepapirer - fordeling per sektor

Sektor	31.12.14
Stat- / statsgaranterte	0,3 %
Boligkredittforetak	33,1 %
Kommune / fylke	1,2 %
Bank / Finans	35,1 %
Industri	30,3 %
Sum	100,0 %

Rentepapirer - fordeling per ratingskategori

Rating	31.12.14
AAA	16,3 %
AA	25,2 %
A	33,6 %
BBB	11,1 %
BB	0,2 %
B	0,0 %
Ikke ratet	13,6 %
Sum	100,0 %

Rentepapirer - 10 største utstedere

Utsteder	31.12.14
SpareBank 1 Naeringskreditt AS	8,1 %
SpareBank 1 SR-Bank ASA	3,5 %
Eika Boligkreditt AS	3,5 %
Eiendomskreditt	3,5 %
DNB Bank ASA	3,2 %
Nordea Eiendomskreditt AS	3,1 %
Norges Statsbaner AS	3,0 %
Sparebanken Ost Boligkreditt AS	2,9 %
Sparebanken Sogn og Fjordane	2,9 %
DNB Naeringskreditt AS	2,9 %
Sum	36,7 %

Investeringsvalgporteføljen

Aksjefond	31.12.14	31.12.13
DNB NOR GLOBAL (I) IBP	32 220 026	25 008 784
DNB NOR NORDEN (IV) IBP	19 238 508	15 345 737
HOLBERG GLOBAL IBP	11 669 475	7 980 855
HOLBERG NORDEN IBP	13 769 302	11 269 168
HOLBERG NORGE IBP	10 912 112	10 546 651
KLP AKSJEGLOBAL INDEKS IV IBP	451 236 159	317 173 912
ODIN EUROPA IBP	212 101 510	174 427 170
ODIN NORDEN IBP	10 565 096	8 934 898
ODIN NORGE IBP	92 427 686	74 969 796
ODIN OFFSHORE IBP	1 643 016	1 725 539
SKAGEN GLOBAL (IBP)	106 467 048	87 866 874
SKAGEN KON-TIKI (IBP)	29 480 248	24 561 007
SKAGEN VEKST (IBP)	38 477 044	30 288 992
EIKA EUROPA (IBP)		6 129 449
Øvrige fond	21 291 968	9 652 301
	1 051 499 198	805 881 133

Pengemarkedsfond/ Obl. fond

DNB NOR OBLIGASJON 20 (I) IBP	70 618 414	62 894 955
HOLBERG LIKVIDITET IBP	15 033 443	14 468 665
SKAGEN AVKASTNING (IBP)	49 379 169	43 799 344
Øvrige fond	1 649 767	498 169
	136 680 793	121 661 133

Sum Fondsplasseringer

1 188 179 991 927 542 265

Bankplassering

783 381 334 659 157 141

Totalt investeringsvalgporteføljen

1 971 561 324 1 586 699 406

Balanseført verdi er virkelig verdi. Virkelig verdi er fondskurser per 31.12.14.

Netto inntekter finansielle instrumenter

	31.12.14	31.12.13
Renteinntekter bankinnskudd	403 267	277 306
Verdiendring aksjefond	-1 274 311	5 922 663
Realisert gevinst / tap aksjefond	9 555 322	5 528 284
Renter obligasjoner holdt til forfall	1 493 377	
Nedskrivning obligasjoner holdt til forfall	-477 573	
Renter på rentefond / obligasjoner	10 662 800	9 567 577
Realisert gevinst/ tap obligasjoner holdt til forfall	-2 431	
Verdiendring rentefond/ obligasjoner	-798 756	11 147
Realisert gevinst / tap rentefond	2 481 225	397 207
Verdiendring eiendomsfond	336 476	240 344
Realisert gevinst / tap eiendomsfond	1 368 608	343 125
Sum inntekter finansielle instrumenter	23 748 004	22 287 653

Fordelt i resultatet:

Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen	18 827 417	18 398 487
Netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen	4 920 587	3 889 167
	23 748 004	22 287 654

Frende Livsforsikring AS

Noter til årsregnskapet

Note 8 Finansielle eiendeler, forts.

	31.12.14		31.12.13	
	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi
Selskapsporteføljen / Kollektivporteføljen				
Obligasjoner holdt til forfall- amortisert kost	96 412 388	99 937 097	-	-
Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet	544 793 245	544 793 245	467 844 028	467 844 028
- Herav fair value option	544 793 245	544 793 245	467 844 028	467 844 028
	641 205 633	644 730 342	467 844 028	467 844 028
Investeringsvalgporteføljen				
Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet	1 971 561 324	1 971 561 324	1 586 699 406	1 586 699 406
- Herav fair value option	1 971 561 324	1 971 561 324	1 586 699 406	1 586 699 406
	1 971 561 324	1 971 561 324	1 586 699 406	1 586 699 406

Verdsettelsesteknikker finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet

Kategori	Selskaps- portefølje/ Kollektiv- portefølje		Investeringsvalg- portefølje
I	544 793 245	1 971 561 324	
II			
III			
	544 793 245	1 971 561 324	
I	100 %	100 %	
II			
III			
	100 %	100 %	

- I Kvoteerte priser i aktive markeder
 II Verdsettelsesteknikker (observerbar input)
 III Verdsettelsesteknikker (ikke observerbar input)

Klassifisering av finansielle instrumenter

EIENDELER	Virkelig verdi over resultatet	Amortisert kost	Lån og fordringer	Finansiell gjeld	Ikke finansielle eiendeler/gjeld	Sum
Eiendeler i selskapsporteføljen						
Utsatt skattefordel					5 401 641	5 401 641
Aksjer og andeler	10 361 460					10 361 460
Renteplasseringer	77 813 152	17 211 615				95 024 767
Eiendomsfond	8 470 439					8 470 439
Plasseringsmidler bank	611 865					611 865
Fordringer i forbindelse med direkte forsikring			6 053 050			6 053 050
Fordringer i forbindelse med gjenforsikringsforretninger			20 132 130			20 132 130
Fordring på konsernselskap			1 865 122			1 865 122
Andre fordringer			98 721			98 721
Anlegg og utstyr					46 205 888	46 205 888
Kasse, bank			23 990 493			23 990 493
Eiendeler i kundeporteføljen						
Investeringer i kollektivporteføljen						
Aksjer og andeler	47 679 177					47 679 177
Renteplasseringer	358 064 126	79 200 773				437 264 899
Eiendomsfond	38 977 477					38 977 477
Plasseringsmidler bank	2 815 549					2 815 549
Gj.forsikringsandel av erstatningsavsetning i kollektivporteføljen					67 732 089	67 732 089
Investeringer i investeringsvalgporteføljen						
Aksjer og andeler	1 971 561 324					1 971 561 324
Sum eiendeler	2 516 354 569	96 412 388	52 139 516	-	119 339 618	2 784 246 095
GJELD						
Forsikringsforpliktelse i livsforsikring - kontraktsfaste forpliktelse						
Premiereserve					150 246 480	150 246 480
Øvrig avsetning					330 280 890	330 280 890
Tilleggsavsetning					1 436 525	1 436 525
Erstatningsavsetning					18 319 165	18 319 165
Forsikringsforpliktelse i livsforsikring - særskilt investeringsportefølje						
Premiereserve					1 971 561 324	1 971 561 324
Pensjonsforpliktelse					977 434	977 434
Forpliktelse i forbindelse med gjenforsikring				39 680 979		39 680 979
Andre forpliktelse				16 437 233		16 437 233
Andre påløpte kostnader og ikke mottatte inntekter					40 988 514	40 988 514
Sum gjeld	-	-	-	56 118 212	2 513 810 332	2 569 928 544

Frende Livsforsikring AS

Noter til årsregnskapet

Note 9 Risikostyring

Forsikringsrisiko

Forsikringsrisiko består av risikoen for at fremtidig, definert hendelse som selskapet har forpliktet seg til å yte økonomisk vederlag for, inntreffer. Innen livsforsikring er de vesentlige forsikringsrisikoer knyttet til dødsfall og uførhet.

Selskapets forsikringsvirksomhet omfatter innskuddspensjon, gruppelev og personforsikring.

Innskuddspensjon er pensjonsavtaler der det enkelte medlem bærer den finansielle risikoen. Forsikringsrisiko omfatter dekning for innbetalt beløp fram til nådd pensjonsalder.

Forsikringsrisiko overvåkes gjennom analyse og oppfølging av risikoresultatene innen hver bransje. Risiko reduseres også via reassuranseavtaler i form av kvotekontrakter.

For å redusere forsikringsrisiko ved tegning gjennomføres det ved salg av individuelle risikoprodukter en helsevurdering av forsikrede.

Finansiell risiko

Frende bærer finansiell risiko knyttet til forvaltningen av selskapets investeringsportefølje. Gjennom behandlingen av selskapets kapitalforvaltningsstrategi fastsetter styret rammene for kapitalforvaltningen, inkludert rammer for den strategiske aktivaallokeringen.

Finansiell risiko deles normalt inn i tre hovedkategorier; markedsrisiko, kredittisiko og likviditetsrisiko. Denne finansielle risikoen styres på aggregert nivå gjennom selskapets kapitalforvaltningsstrategi, og på detaljert nivå gjennom utforming av de enkelte forvaltningsmandater.

Markedsrisiko

Markedsrisiko representerer risiko for at et finansielt instruments virkelige verdi vil svinge på grunn av endringer i markedspriser. Markedsrisiko omfatter tre typer risiko; renterisiko, valutarisiko og annen prisrisiko.

Renterisiko representerer risikoen for at et finansielt instruments virkelige verdi vil svinge på grunn av endringer i markedsrentene. Frende styrer renterisikoen gjennom rammer knyttet til bl.a. porteføljens rentedurasjon. Ved utgangen av 2014 var rentedurasjonen for omløpsporteføljen på 0,8 år.

Valutarisiko representerer risikoen for at virkelig verdi på et finansielt instruments vil svinge som følge av endringer i valutakurser. Frende sikrer det meste av valutarisikoen i porteføljene. Valutaeksponeringen overvåkes til enhver tid, og det foretas valutasikringstransaksjoner innenfor rammene av selskapets kapitalforvaltningsstrategi.

Annen prisrisiko representerer risikoen for at virkelig verdi på et finansielt instrument vil svinge på grunn av endringer i markedspriser. Aksjerisikoen håndteres bl.a. gjennom en veldiversifisert portefølje av noterte verdipapirer både ift geografi og sektorer.

Kredittisiko

Kredittisiko omfatter risikoen for at en part i et finansielt instrument påfører selskapet et finansielt tap ved ikke å kunne innfri en forpliktelse. Kredittisikoen styres gjennom flere virkemidler som bl.a. rammer knyttet til renteporteføljenes kreditturasjon, øvre grenser for eksponering mot navngitte motparter, rammer knyttet til motpartenes rating, samt krav til diversifisering av porteføljene.

Frende foretar minst årlig, sammen med hovedforvalter, en dypere gjennomgang av de enkelte utstederne. Hver enkelt utsteder blir gjennom dette analysert og klassifisert. Rammene for eksponering mot hver enkelt motpart vurderes så på bakgrunn av denne gjennomgang.

Frende sine direkteide rentepapirer og globale rentefond består av investeringer der motparten betraktes som investment grade. Ut over dette har Frende ved utgangen av 2014 omlag 2,8 % av den samlede renteporteføljen plassert i fond med investering i nordiske høyrente obligasjoner.

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er risiko for ikke å ha tilstrekkelig likviditet til å dekke kortiktig gjeld og løpende drift.

Frende følger likviditetsutviklingen på daglig basis, og har gode prosesser for å sørge for at selskapet til enhver tid har nok likviditet tilgjengelig til å møte sine forpliktelser. Frende sin investeringsportefølje består utelukkende av likvide papirer og fondsplasseringer som vil realiseres ved et likviditetsbehov.

Selskapets likviditetsstrategi innebærer at det til enhver tid skal være tilgjengelig likvide midler til å møte forpliktelser ved forfall.

Kredittisiko forsikringsvirksomheten

Aldersfordeling fordringer forsikring	Sum	Ikke forfalt	< 30 dager	30-90 dager	> 90 dager
Fordringer, direkte forsikring	6 053 050	1 389 069	1 956 827	657 485	2 049 669

Maksimal kreditteksponering for selskapet utgjør bokført verdi av alle finansielle eiendeler unntatt eiendeler som ligger i særskilt investeringsportefølje.

Sensitivitet finansielle eiendeler - effekt på markedsverdi

	31.12.14	31.12.13
10% fall i kurs aksjefond	-5 804 064	-4 526 793
1%-poeng stigning i rentenivå	-4 315 373	-2 443 420

Skatteeffekt er ikke hensyntatt i oppstillingen.

Sensitivitetsanalysen er gjort kun for selskaps-/ kollektivporteføljen ettersom endringer i rente og kurs på fond i investeringsvalgporteføljen nøytraliseres ved avsetning til kundefond.

Frende Livsforsikring AS

Noter til årsregnskapet

Note 10 Kapitalavkastning

Kollektivporteføljen	31.12.14	31.12.13
Kapitalavkastning	4,31 %	5,75 %

Beregnet avkastning er beregnet ved bruk av Modifisert Dietz- metode.

Note 11 Konsernmellomværende

	31.12.14	31.12.13
Fordring Frende Skadeforsikring AS	1 865 122	5 067 342
Fordring Frende Holding AS	-	-224 960
	<u>1 865 122</u>	<u>4 842 382</u>

Fordring er knyttet til oppgjør av felles kostnader, og forfaller til betaling i januar måned.

Note 12 Varige driftsmidler

	IT utstyr	IT system	Kontorinventar	Sum
Anskaffelseskost 01.01.14	4 430 380	90 712 559	3 139 734	98 282 673
Tilgang	534 493	7 030 403	-	7 564 896
Avgang	-	-	-	-
Tap ved avgang	-	-	-	-
Akkumulerte nedskrivninger	-	2 000 000	-	2 000 000
Akkumulerte avskrivninger	4 426 900	50 237 187	2 977 592	57 641 679
Bokført verdi 31.12.14	<u>537 972</u>	<u>45 505 776</u>	<u>162 140</u>	<u>46 205 890</u>
Årets nedskrivning	-	-	-	-
Årets avskrivning	280 503	15 695 732	112 323	16 088 558
Forventet økonomisk levetid	3 år	5 år	5 år	
Avskrivningssats	33 %	20 %	20 %	

IT system er kjøpte systemer tilpasset virksomheten.

Systemene avskrives lineært regnskapsmessig og skattemessig, over antatte økonomiske levetid.

Verdi av kjøpte systemer er vurdert til virkelig verdi ved balansetidspunktet. Som følge av endring i teknologiske og økonomiske rammebetingelser er det foretatt nedskrivning av verdi på aktivert andel av system som er vurdert uten verdi på balansetidspunktet.

Note 13 Resultat per aksje

Resultat per aksje

	31.12.14	31.12.13
Resultat etter skatt	15 651 821	15 980 146
Snitt antall aksjer	<u>1 750 000</u>	<u>1 750 000</u>
Resultat per aksje (kroner)	<u>8,94</u>	<u>9,13</u>

Det er ved emisjon utstedt 250.000 nye aksjer i november 2012. Frende Holding AS eier 100 % av aksjene.

Antall aksjer 01.01	1 750 000	1 750 000
Emisjon	-	-
Antall aksjer 31.12	<u>1 750 000</u>	<u>1 750 000</u>

Frende Livsforsikring AS

Noter til årsregnskapet

Note 14 Aksjonærer

Aksjekapitalen på kr. 175.000.000 består av 1.175.000 aksjer á kr. 100.
Frende Holding AS eier 100 % av aksjene i Frende Livsforsikring AS pr. 31.12.14.

Note 15 Kapitaldekning

Kapitaldekningsreglene regulerer forholdet mellom selskapets ansvarlige kapital og investeringsrisiko på balansen side.

Beløp i hele tusen,	31.12.14	31.12.13
Aksjekapital	175 000	175 000
Overkursfond	-	-
Annen egenkapital	12 847	7 625
Egenkapital, tellende	187 847	182 625
Immaterielle eiendeler	50 907	62 505
Kjernekapital= tellende ansvarlig kapital	136 940	120 119
Risikovektet volum	772 270	537 394
Kapitaldekning i prosent	18 %	22 %

Eiendeler fordelt på risikokategorier	Nominelle beløp		Risikovektet beløp	
	31.12.14	31.12.13	31.12.14	31.12.13
Bankinnskudd og andre finans.eiend. 20 %	27 418	24 568	5 484	4 914
Finansielle eiendeler vekt 0 %	-	-	-	-
Finansielle eiendeler vekt 10 %	174 841	168 522	17 484	16 852
Finansielle eiendeler vekt 20 %	167 734	153 898	33 547	30 780
Finansielle eiendeler vekt 100 %	295 203	139 538	295 203	139 538
Eiendeler knyttet til avtale om investeringsvalg:				
- Andeler bank, fond vekt 20 %	1 971 561	1 586 699	394 312	317 340
Fordringer vekt 50 %	99	8	49	3
Fordringer vekt 100 %	7 918	9 797	7 918	9 797
Anleggsmidler vekt 100 %	700	558	700	558
Gj.forsikringsandel av fors.forpliktelser vekt 20 %	87 864	88 062	17 573	17 612
Immaterielle eiendeler og utsatt skatt	50 907	62 505	-	-
Total balanse	2 784 246	2 234 155		
Sum risikovektet volum			772 270	537 394

Solvenskapital og solvensmarginkrav

Minstekrav	94 291	73 954
Solvensmarginkapital		
Estimert ansvarlig kapital	31.12.14	31.12.13
Aksjekapital	175 000	175 000
Overkursfond	-	-
Annen solvensmarginkapital	13 954	8 669
Annen egenkapital	12 847	7 625
Egenkapital	201 801	191 294
Immaterielle eiendeler	50 907	62 505
Ansvarlig kapital	150 893	128 788
(ingen tilleggs kapital)		
Solvensmargin %	160 %	174 %

Frende Livsforsikring AS

Noter til årsregnskapet

Note 16 Forsikringsmessig avsetninger i livsforsikring

	Individuell kapitalforsikring	Individuell rente- og pensjons-forsikring	Gruppelivs forsikring	Kollektiv pensjonsforsikring	Ulykkes-forsikring	Andre skadebransjer	Sum 2014
Reassurandørens andel av forsikringstekniske avsetninger							
Inngående balanse	319 271	4 607 658	11 939 041	34 781 771	1 791 809	22 007 152	75 446 702
Avsetninger oppgjort 2013				22 189 956			22 189 956
Resultatførte endringer							
Netto resultatførte endringer	102 272	4 828 396	1 085 047	2 833 721	472 219	5 153 688	14 475 343
Utgående balanse	421 543	9 436 054	13 024 088	37 615 492	2 264 028	27 160 840	67 732 089
Gjenforsikringsandel av forsikringsforpliktelse	421 543	9 436 054	13 024 088	37 615 492	2 264 028	27 160 840	89 922 045
Premiereserve							
Inngående balanse	-	55 347 939	-	53 726 264	-	-	109 074 203
- herav ikke opptjent premieinntekt							
Resultatførte endringer							
Netto resultatførte endringer	196 935	35 739 968	-	5 092 291	10 492	132 594	41 172 277
Utgående balanse	196 935	91 087 907	-	58 818 555	10 492	132 594	150 246 480
- herav ikke opptjent premieinntekt	196 935	312 022			10 492	132 594	652 042
Erstatningsavsetning							
Inngående balanse	46 819 690	71 869 253	29 847 604	32 324 746	11 708 883	54 818 995	247 389 172
Resultatførte endringer							
Netto resultatførte endringer	8 454 208	49 994 000	2 712 617	7 084 303	1 763 718	12 882 872	82 891 718
Utgående balanse	55 273 898	121 863 253	32 560 221	39 409 049	13 472 601	67 701 867	330 280 890
Tilleggsavsetning							
Inngående balanse	-	613 473	-	683 563	-	-	1 297 036
Resultatførte endringer							
Netto resultatførte endringer	-	63 569	-	75 920	-	-	139 489
Utgående balanse	-	677 042	-	759 483	-	-	1 436 525
Øvrig avsetning							
Inngående balanse	-	5 059 756	-	3 441 532	4 378 890	490 655	13 370 833
- herav sikkerhetsavsetning					4 378 890	490 655	4 869 545
- herav administrasjonsreserve	-	5 059 756		3 441 532			8 501 288
Resultatførte endringer							
Netto resultatførte endringer	10 131	3 170 898	-	487 064	573 398	706 841	4 948 332
- herav sikkerhetsavsetning					526 888	198 062	724 950
- herav administrasjonsreserve	10 131	3 170 898	-	487 064	46 510	508 779	4 223 382
Utgående balanse	10 131	8 230 654	-	3 928 596	4 952 288	1 197 496	18 319 165
- herav sikkerhetsavsetning					4 905 778	688 717	5 594 495
- herav administrasjonsreserve	10 131	8 230 654		3 928 596	46 510	508 779	12 724 670
Sum forsikringsforpliktelse i livsforsikring - kontraktsfastsatte	55 480 962	221 858 856	32 560 221	102 915 683	18 435 381	69 031 957	500 283 060
Avsetning i livsforsikring med inv. valg							
Inngående beholdning	-	56 619 276		1 530 080 128			1 586 699 406
Årets endring		7 588 468		377 273 450			384 861 918
Utgående balanse	-	64 207 744	-	1 907 353 578	-	-	1 971 561 324
Sum forsikringsforpliktelse i livsforsikring - særskilt inv. portefølje	-	64 207 744	-	1 907 353 578	-	-	1 971 561 324

Frende Livsforsikring AS

Noter til årsregnskapet

Note 17 Andre forpliktelser

	31.12.14	31.12.13
Leverandørgjeld	2 258 438	1 503 226
Forskuddstrekk	3 305 328	2 955 637
Offentlige avgifter	3 399 643	2 828 072
Annen gjeld	7 473 824	5 727 202
Sum	<u>16 437 233</u>	<u>13 014 137</u>

Note 18 Påløpte kostnader og mottatte ikke opptjente inntekter

	31.12.14	31.12.13
Påløpt arbeidsgiveravgift	704 743	670 609
Feriepenger	4 081 734	3 867 914
Bonus	2 600 000	718 102
Avsatt merverdiavgift	20 776 789	16 579 609
Avsetninger for øvrige forpliktelser	12 825 248	5 855 797
Sum	<u>40 988 514</u>	<u>27 692 031</u>

Note 19 Mellomværende reassurandør

	31.12.14	31.12.13
Fordring på reassurandør innen livsforsikring	19 852 304	12 335 325
Regress mot annen motpart	279 826	279 826
Sum fordring på reassurandør	<u>20 132 130</u>	<u>12 615 151</u>
Gjenforsikringsandel av premier	39 680 979	34 091 989
Sum gjeld til reassurandør	<u>39 680 979</u>	<u>34 091 989</u>

Reassuranseforpliktelser gjøres opp i mars 2015.

Note 20 Forvaltnings- og adm. tjenester

Frende Livsforsikring yter administrative tjenester for Frende Holding.
Det er fakturert honorar for adm. tjenester for 2014 på kr 42.000.

Frende Livsforsikring AS

Noter til årsregnskapet

Note 21 Flytting

	Kollektiv pensjonsforsikring	Sum 2014
Mottatte midler		
Overføring av reserver	657 238	657 238
Premie- og innskuddsfond, m.v.	52 793 359	52 793 359
Totalt mottatte midler	53 450 598	53 450 598
Antall kontrakter	560	
Avgitte midler		
Overføring av reserver	4 953 406	4 953 406
Totalt mottatte midler	4 953 406	4 953 406
Antall kontrakter	22	

Til generalforsamlingen i Frende Livsforsikring AS

Revisors beretning

Uttalelse om årsregnskapet

Vi har revidert årsregnskapet for Frende Livsforsikring AS, som viser et overskudd på kr 15 651 821. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2014, resultatregnskap, oppstilling over endringer i egenkapital og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Styret og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge, og for slik intern kontroll som styret og daglig leder finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er å gi uttrykk for en mening om dette årsregnskapet på bakgrunn av vår revisjon. Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder International Standards on Auditing. Revisjonsstandardene krever at vi etterlever etiske krav og planlegger og gjennomfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

En revisjon innebærer utførelse av handlinger for å innhente revisjonsbevis for beløpene og opplysningene i årsregnskapet. De valgte handlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for at årsregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes misligheter eller feil. Ved en slik risikovurdering tar revisor hensyn til den interne kontrollen som er relevant for selskapets utarbeidelse av et årsregnskap som gir et rettviseende bilde. Formålet er å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll. En revisjon omfatter også en vurdering av om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene utarbeidet av ledelsen er rimelige, samt en vurdering av den samlede presentasjonen av årsregnskapet.

Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Konklusjon

Etter vår mening er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til Frende Livsforsikring AS per 31. desember 2014, og av resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Uttalelse om øvrige forhold

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag ISAE 3000 "Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon", mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Bergen, 25. mars 2015
PricewaterhouseCoopers AS

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Marius Kaland Olsen', with a long horizontal flourish extending to the right.

Marius Kaland Olsen
Statsautorisert revisor

Aktuarerklæring

Til styret Frende Livsforsikring AS

Forsikringstekniske avsetninger og premiereserver

Det vises til regnskapet for 2014 som er blitt forelagt undertegnede og som Frendes administrasjon har bekreftet at legges frem for styrebehandling 25. mars 2015. Jeg bekrefter at balanseførte "Premiereserver", "Erstatningsreserver", "Sikkerhetsavsetninger" og "Avsetninger i livsforsikring knyttet til investeringsvalg" og tilsvarende avsetninger i resultatregnskapet er beregnet med utgangspunkt i selskapets meldte beregningsgrunnlag og i overensstemmelse med bestemmelsene i Lov om forsikringsvirksomhet med utfyllende forskrifter. Videre bekrefter jeg at foreslått fordeling av kostnader, tap, inntekter og fond er foretatt i henhold til bestemmelsene i Lov om forsikringsvirksomhet med utfyllende forskrifter.

Bergen, 12. mars 2015

Magnus Nesse
ansvarshavende aktuar